

STATENS UTDANNINGSKONTOR I ROGALAND

TILBAKEMELDING FRA KONTAKT-/TILSYNSBESØK I SOLA KOMMUNE 09.01.01

INNLEDNING

Statens utdanningskontor var på kontakt-/tilsynsbesøk i Sola kommune 09.01.01. Utdanningsdirektørens formål med slike besøk er å fremme dialog og kontakt og å få konkret kunnskap om skolesituasjonen i kommunen. Med utgangspunkt i ny opplæringslov og arbeidet med innføringen av L97, ble det fokusert på utviklingsarbeid og praksisendringer i klasserommet, særlig på ungdomstrinnet. Sola kommune planla programmet sammen med utdanningsdirektøren, og kommunen sendte inn relevante dokumenter før besøket, jf. dokumentlisten. Utdanningsdirektøren er godt fornøyd med det forberedende arbeidet.

Ved besøket i Sola deltok følgende personer fra kommunen: Roar Johannessen leder for utvalget for oppveksttjenester og representant for ordføreren; Gunvar Sværen kommunalsjef tjenesteutvikling og representant for rådmannen; Liv Sannung avdelingssjef opplæring; Brit Tornes leder for PPT; Odd Møller hovedtillitsvalgt for Lærerforbundet; Gunstein Ueland hovedtillitsvalgt for Norsk Lærerslag; Grethe Wathne spesialkonsulent; Øyvind Langeland økonomikonsulent; Jan K. Hebnes spesialkonsulent; Bernt Fjeld team planarbeid; Maria Jacobsen Joa koordinator for spesialundervisningen; Elisabeth Sundli representant for FAU; Kurt Arne Nilsen leder for elevråd ved Sola ungdomsskole (SUS); Arne Bådsvik tillitsvalgt for Norsk Lærerslag og inspektør ved SUS; Lill W.Thomassen tillitsvalgt for Lærerforbundet; Toril N. Larsen inspektør ved SUS; Egil Skadberg inspektør ved SUS; Pål Arne Kvia lærer ved SUS; Merete Kosberg lærer ved SUS; Ellen Heggheim lærer ved SUS; elever ved SUS og rektor ved skolen Kåre Kvalvik. I tillegg deltok rektorene Ottar Vandvik, Irene Helgesen, Kåre Bø, Per Inge Ruud, Inger Johanne Bjerved, Eyvin Amdal, Hildegunn Lygre, Tor Egil Gryte og Tor Anfinsen.

Fra utdanningskontoret deltok utdanningsdirektør Sigmund Sunnanå, rådgiver Audun Gjerde og førstekonsulent Gerd Kj Mortensen.

KVALITETSUTVIKLING OG KVALITETSVURDERING I SKOLEN Utviklingsarbeid og praksisendringer i klasserommet

Besøket i Sola ble lagt til Sola ungdomsskole første del av dagen. Vi fikk både orienteringer og eksempler på ulike utviklingsarbeider av elever og lærere og rektor ved skolen. Rektor kommenterte bl.a. at lærerne var høyt kvalifiserte, og at man hadde en heldig blanding av både unge og erfarne lærere. Han mente at skolen hadde god innsikt i det nye læreplanverket, og at det ble arbeidet godt med læreplanene i de ulike fagseksjonene. De arbeidet kontinuerlig med praksisendringer i forhold til L97.

Toril N. Larsen orienterte om arbeidet med utvikling av maler for medarbeidersamtaler mellom elev og klassestyrer/faglærer og for konferansetimer mellom klassestyrer og foresatte. Skolen mente det var viktig at disse samtalene hadde et felles utgangspunkt. Larsen orienterte videre om at det er fem barneskoler som sokner til SUS. Hun kunne fortelle at barneskolene og ungdomsskolen samarbeidet om å lette overgangen mellom de to skoleslagene. Målet er at elevene fra barneskoletrinn skal kjenne seg igjen i rutiner og arbeidsmåter på ungdomsskoletrinn. For å nå dette målet vektla de god kommunikasjon mellom de involverte partene.

Utdanningsdirektøren ønsket å vite om det ble gjort et tilsvarende arbeid i forhold til overgangen mellom ungdomsskole og videregående skole. Han mente det var viktig å se det 13-årige utdanningsløpet under ett. Det kom fram at det ikke ble lagt tilsvarende vekt på denne overgangen fra skolens side.

Camilla Solvang som er elev i 8c, viste eksempler på planutvikling av lekse- og ukeplaner. Hun var godt fornøyd med at klassestyrer lager planer slik at elevene i større grad får ansvar for å planlegge og strukturere arbeidet sitt.

Utdanningsdirektøren lurte på hvordan slike planer fungerte for de svake elevene. Camilla Solvang mente de måtte få hjelp til å anvende slike planer, spesielt de som hadde vansker med å konsentrere seg.

Andre utviklingsarbeider som vi fikk eksempler på var alkoholprosjektet for 10. klassetrinn høsten 2000. Arne Bådsvik orienterte om prosjektet. Både elever, representanten fra FAU og lærere mente at prosjektet hadde en god holdningsskapende effekt.

Utdanningsdirektøren stilte spørsmål til elevrådslederen om hvordan situasjonen var når det gjaldt narkotikabruk blant elevene ved skolen. Lederen mente at dette ikke var noe problem ved skolen nå.

Prosjektet "Å leve sammen" ble beskrevet av Merete Kosberg. Dette er et tverrfaglig samlivsprosjekt for 10. trinn som skal gjennomføres i vårsemesteret 2001. Det var utarbeidet et eget hefte for prosjektet som bygget på artikler fra de fleste fagområdene i L97.

Utdanningsdirektøren ville vite om lærerne mente at prosjektarbeid tok for mye tid fra arbeidet med innholdet i læreplanene. Rektor mente at mange hovedmomenter fra fagene ble godt dekket gjennom arbeid med prosjekt.

Egil Skadberg orienterte om "Elevens valg" og hvordan skolen har organisert dette temaet i forhold til L97. Elevene kan melde seg på ulike aktiviteter sammen med andre eller fordypning i en særinteresse. Opplegget varer i tre dager og er beregnet på 8. trinn. Skadberg opplyste at elevene vurderte oppleggene som meget gode.

Utdanningsdirektøren sammenholdt "Elevens valg" med tidligere valgfag i skolen. Skadberg mente skolen hadde mistet mye med bortfallet av valgfag, spesielt innenfor de områdene det var stor interesse for blant elevene.

Vi fikk presentert to prosjekter om det skapende mennesket med utgangspunkt i L97s generelle del. Både dramatiseringen av et "Et dukkehjem" og beskrivelsen av forestillingen "Ung i dag" var imponerende.

INFORMASJONS- OG KOMMUNIKASJONSTEKNOLOGI

Pål Arne Kvia formidlet tanker rundt bruk av IKT som pedagogisk verktøy i skolen. Læringssynet på dette området er primært ”learning by doing”. Arbeid på PC må foregå på skolens to datarom. Det er i alt 55 maskiner fordelt på de to rommene. Alle maskinene er knyttet opp mot internett. Målsettingen med bruk av datarom er at elevene skal få en grundig innføring i bruk av maskinene som er meget driftssikre. Ellers skal lærerne også være i stand til å bruke IKT i undervisningen. IKT er tenkt som et supplement til undervisningen. Derfor har elevene mapper for hvert fag som de kan samle stoff til. Det er derimot vanskelig med spontanbruk av maskinene når det ikke er installert PC-er på klasserommene i tillegg til datarommene.

Skolen har to datakyndige lærere som både har innsikt i teknisk og pedagogisk bruk av IKT. Skolen har bl.a. egen hjemmeside på internett, og skolens ulike planer er lagt ut der. På denne måten kan foresatte bl.a. finne både lekse- og ukeplaner i de forskjellige fagene for sine barn.

Ungdomsskolen arrangerer kurs i bruk av data for eldre i kommunen. 7-8 elever er instruktører. Utdanningsdirektøren så meget positivt på dette tiltaket.

TILPASSET OPPLÆRING OG SPESIALUNDERVISNING

ATO-Grannes skole

Irene Helgesen orienterte om ATO ved Grannes skole. Skolen er en forsterket skole med en ATO-avdeling for 7 elever på barne- og ungdomstrinn. Elevene er psykisk utviklingshemmet med ulike syndrom. Lærerne for de utviklingshemmede har god kompetanse med henholdsvis 1.- og 2. avdeling spesialpedagogikk. Elevene får tett oppfølging av voksne både på skolen og i SFO. Grannes skole er generelt en inkluderende skole. Elevene på ATO veksler mellom den ordinære skolen og sin egen avdeling. Det er et uttalt mål for ATO at elevene skal føle seg trygge. Oppbygging av skoledagen fokuserer på både struktur og forutsigbarhet. Avdelingen anvender for en stor grad TEACCH-programmet som er spesielt utviklet for barn med kommunikasjonsvansker.

ATO ønsker å utvide avdelingen til å romme 10-15 elever.

Utdanningsdirektøren ville vite om alle elevene hadde en IOP. Dette ble bekreftet av Helgesen. Utdanningsdirektøren ønsket også å vite hvordan overgangen til videregående opplæring ble ivaretatt for ATO-elevene. Hittil hadde dette gått greit, hevdet Helgesen.

Sande skole

Eyvin Amdal orienterte om Sande skole som var ny høsten 1999. Sande skole består av fire avdelinger samt SFO. Grunnskoleavdelingen består av 300 elever, læringssenteret har 6 elever, spesialundervisningsavdelingen for voksne har 25 elever og avdeling for voksne innvandrere har 62 elever. Læringssenteret tar i mot elever fra hele kommunen. Skolen er godt utstyrt med PC-er.

SFO er privatdrevet i Sola. På Sande skole er det 68 elever som tar del i SFO.

ELEV- OG FORELDREMEDVIRKNING

Røyneberg skole

Inger Johanne Bjerved orienterte om emnet ut fra erfaringer fra Røyneberg skole. Skolen hadde utfordret både foreldre, elever og lærere om innspill i forhold til skolens visjon. Det ble

fokusert på bl.a. verdier, ferdigheter og kunnskaper. De ulike innspillene munnet til slutt ut i skolens handlingsplan.

SAMARBEID SKOLE OG NÆRINGS LIV

Sola ungdomsskole har et formalisert samarbeid med til sammen 9 bedrifter i Sola kommune. Før elevene kan komme ut i en bedrift må det undertegnes en partnerskapsavtale. Denne er kommet i stand i samarbeid med NHO. Odd Møller har forfattet et eget hefte om "Bruk av partnerskapsbedrifter" som blir benyttet i samarbeidet med bedriftene, jf. dokumentlisten.

INTERNASJONALISERING

Skolen er med i UNESCOs skolenettverk. Sola ungdomsskole er den eneste skolen i Rogaland som deltar i dette programmet i følge Arne Bådsvik. Det blir satt i verk et prosjekt hver høst. Ideer til ulike prosjekter kan en få ved henvendelse til UNESCO. SUS har arbeidet med menneskerettigheter og nærmiljøet som prosjekt. Ellers kan alle skoleslag delta i dette nettverket fra både grunnskole og videregående skole. Sola ungdomsskole er også med i et Comenius-prosjekt sammen med Danmark og Østerrike.

Den andre delen av programmet foregikk på Sola rådhus med til dels nye representanter, se deltakerlisten på s.1.

KVALITETSUTVIKLING OG KVALITETSVURDERING PÅ KOMMUNENIVÅ

Liv Sannung understreket at Sola kommune var opptatt av å kvalitetssikre arbeidet i skolen. Hun orienterte om at alle skolene har faglige ressurspersoner innenfor fagene i L97. Disse ressurspersonene benyttes som veiledere i den skolebaserte kompetanseutviklingen ut fra den enkelte skoles handlingsplan. I samme forbindelse nevnte hun at kommunen har en hospiteringsplan for kompetanseutvikling, men at den ikke er kommet i gang for fullt, jf. dokumentlisten nr. 6 og 9. Det er opprettet støttestrukturer i form av kontaktgrupper og/eller andre nettverksgrupper på prioriterte områder.

Utdanningsdirektøren fikk inntrykk av at det arbeides spesielt godt med de språklige minoritetene i Sola.

PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE OG SPESIALUNDERVISNING

Leder for PPT orienterte om at PPT har hatt interne drøftinger om tilpasset opplæring og spesialundervisning. Kontoret har ingen faste kriterier i forhold til de to opplæringsformene.

Siden PPT nå skal ha en ny tjenesteprofil etter opplæringsloven, har kontoret opprettet en egen tidskonto for hver skole. Skolene kan komme med ønsker og melde behov for hvordan de mener tidskontoen sammen med PPT skal anvendes. Flere skoler har ønsket seg innsikt i ulike kartleggingsverktøy og kursing av PPT. Kontorets målsetting er å dreie arbeidsprofilen til å bli mer systemrettet enn individrettet. Kontoret har en egen 3-årig plan for sitt arbeid, se dokumentliste. Skolene har etter hvert kommet med systemhenvisninger til PPT. For å imøtekomme disse, bruker kontoret sin samlede kompetanse. Men i utgangspunktet har hver skole sin egen kontaktperson fra PPT. Kontoret bruker skolens tidskonto til å gjennomføre utviklingsarbeid i forbindelse med Samtak. Det er blitt færre enkeltindividsaker som henvises til PPT etter den nye opplæringsloven.

Utdanningsdirektøren ønsket informasjon om bruk av IOP i forbindelse med spesialundervisning. Alle elever som får spesialundervisning etter enkeltvedtak, får opplæring etter en IOP. Kommunen har utviklet en egen mal for slike planer. PPT veileder skolene med utfylling av disse planene etter sakkyndig vurdering.

Sola PPT fikk ikke overført noen statlige stillinger i forbindelse med Samtak og nedbyggingen av kompetansesentraene, men tjenesten har et samarbeid med sine nettverkskontorer.

Kåre Kvalvik mente at skolene hadde en god relasjon til PPT. Ellers kommenterte utdanningsdirektøren det som positivt at PPT ville oppholde seg mindre på kontoret og mer på skolene etter omleggingen til en tidskontoavtale.

DEN ØKONOMISKE RESSURSINNSATSEN

Utdanningskontoret belyste Sola kommunes ressursinnsats i skolesektoren ved hjelp av tall fra GSI- og SSB-statistikker. Flere av kommunens representanter hevdet at tallene for Solas vedkommende ga et feil bilde av situasjonen i skolene, og at særlig SSBs tallmateriale måtte være feil. Av SSBs tall for 1998 kan det se ut som om Sola kommune bruker mindre enn gjennomsnittet for Rogaland og landet forøvrig når det gjelder utgifter til grunnskolen per elev. Det er særlig disse tallene kommunen mener må være framkommet på feil grunnlag. Vi vil avvente SSBs offisielle statistikk for 1999 for å se om denne viser det samme bildet. Kommunen må i så fall se nærmere på rapporteringsgrunnlaget for SSBs statistikk.

Når det gjelder timeressurser viser GSI-statistikken for 2000/2001 at Sola kommune totalt sett ligger i underkant av gjennomsnittet for Rogaland og for landet, men i overkant av en del sammenlignbare kommuner. Det samme bildet får vi når vi ser på summen av ressurser til spesialundervisning etter enkeltvedtak og ressursene til delingstimer for tilpasset opplæring. Sola merker seg imidlertid ut ved å bruke en større prosentmessig del til spesialundervisning enn til delingstimer. Her ble vi imidlertid orientert om at omleggingen i Sola vil føre til en forskyvning i samme retning som vi ser i mange sammenlignbare kommuner. Tendensen er nå at det blir brukt mer ressurser til tilpasset opplæring og mindre til spesialundervisning. Gunvar Sværen mente at skolene i kommunen hadde god ressurstilgang.

Roar Johansen anførte at det kan være mange kilder til feiltolkning når det gjelder bruk av statistikk. Han konkluderte imidlertid med at det er stor tverrpolitisk enighet om å satse på skolen i kommunen. At dette er et faktum ble bekreftet ved at hovedtillitsvalgte for lærerlaget og lærerforbundet ga Sola-politikerne ros for sin satsing på skolen. Også rektorene uttrykte tilfredshet med kommunens innsats for grunnskolen. Blant annet kom det fram at skolene opplevde det som et "løft" da politikerne på tampen av år 2000 ga skolene 3 millioner ekstra til utstyr og læremidler

SKOLEFRITIDSORDNINGEN, SFO

Grethe Wathne orienterte om SFO. Det er 10 slike ordninger i Sola. Alle er private. De drives alle etter både opplæringsloven og forskriftene til denne. Alle ordningene blir besøkt av kommunen en gang per år, og det blir laget en rapport etter hvert besøk. I tillegg er det årlig møte med avdelingssjefen for opplæring. Det blir brukt brakker til skolefritidsordningen. Målet er at det skal bli godt sambruk mellom skole og SFO.

Det er politisk enighet om at SFO fortsatt skal være privat i Sola kommune.

SPRÅKLIGE MINORITETER

Det er for tiden 265 elever fra språklige minoritetsgrupper representert med i alt 10 ulike språk i Sola-skolene. Denne gruppen skal få morsmålsopplæring inntil de klarer å følge den vanlige undervisningen på norsk.

Utdanningsdirektøren ville vite hvordan Sola la til rette for opplæring av voksne innvandrere. Vi fikk opplyst at det for voksne analfabeter blir undervist i små grupper og gjerne i tilknytning til opplæring i praksisfeltet. Utdanningsdirektøren vurderte en slik tilnærming som god. Sola har mange innvandrere fra Somalia som er analfabeter.

SKOLEBRUKSPLANEN

Med hensyn til nye skolebygg, legger kommunen opp til å følge opplæringslovens anbefaling om ikke å bygge grunnskoler for mer enn 400-450 elever, jf. § 9-4 i opplæringsloven. Skolebruksplanen blir jevnlig justert. Alle kommunale bygg må ha en godkjenning i forhold til en innemiljøanalyse. Bedriftshelsetjenesten lager rapporter om HMS-miljøene på skolene. Skoler og barnehager skal godkjennes etter forskrift om miljøretta helsevern i skoler og barnehager. Tekniske rapporter blir en del av tilstandskontrollen. Kommunen er i gang med rehabilitering av innemiljøene. Det ble vist en gjennomføringsplan for dette arbeidet.

OPPSUMMERING

Utdanningsdirektøren vil berømme politikerne i Sola som vil satse på å ha en god skole. Han merket seg at det er god standard på skolene i Sola. Dette gjelder både i forhold til det bygningsmessige, utstyr og læremidler og faglig standard. Kommunen har gode og systematiske planer som bl.a. skoleetaten fortjener ros for. Utdanningsdirektøren fikk inntrykk av at kommunen er i en kontinuerlig og bevisst utviklingsprosess. Skoleadministrasjonen er aktiv i denne prosessen. Ellers merket utdanningsdirektøren seg et stort engasjement hos alle de involverte parter under besøket.

Lederen for elevrådet og representanten fra FAU uttrykte tilfredshet med forholdene på Sola ungdomsskole. De var spesielt opptatt av den gode holdningsskapende effekten som de trodde alkoholprosjektet i 10. klasse hadde hatt. Elevrådslederen ga også uttrykk for at elevene ved skolen mente at oppleggene med "Elevens valg" er meget gode.

Det blir arbeidet godt med overgangen mellom barneskolen og ungdomsskolen. Men Sola ungdomsskole har ikke arbeidet like mye med overgangen mellom ungdomsskolen og videregående skole. Etter utdanningsdirektørens mening er dette et område som bør vektlegges både fra grunnskolens og fra videregående skoles side når en ser på det 13-årige skoleløpet i sammenheng.

Stavanger 01.02.01

Sigmund Sunnanå
utdanningsdirektør

Gerd Kj Mortensen

Dokumentliste

1. Fra Handlingsplanen Sola ungdomsskole
2. Prosjekt: Alkohol/10. trinn
3. Opplæring av barn, unge og voksne med særskilte behov Kommunal plan for Sola 1997-2000
4. Verksemdplan Sola PPT 1997-2000
5. Sola ungdomsskole Informasjon til lærarane 2000/2001
6. Kvalitetsutvikling i grunnskolen i Sola 2000-2003
7. 1999 Årsrapport med resultatvurdering undervisningsetaten
8. Årsrapport 1999 Grunnskolen Musikkskolen Voksenopplæringen
9. Kompetanseutvikling i grunnskolen Kontaktgruppene Handlingsplan for skoleåret 2000/2001
10. Bruk av partnerskapsbedrifter
11. Korte fakta om Sola kommune 2000
12. Oppvekstmiljøarbeid i Sola kommune Det tverretatlige samarbeid i skolekretsene/barnehagedistriktene
13. Å leve sammen
14. Skolebruksplan for Sola kommune 2000-2003
15. Økonomiplan 2000-2003